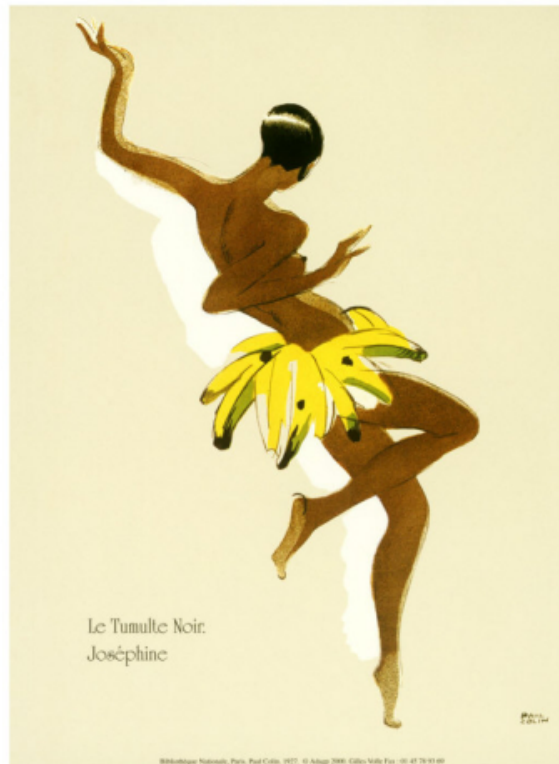

Lidt for eksotisk - Josephine Baker

Da den succesrige teaterdirektør Frede Skaarup i sommeren 1928 hentede den amerikanske sangerinde og danserinde Josephine Baker til Danmark fra Paris, skabte det røre i den københavnske andedam. Josephine Baker udfordrede den herskende seksualmoral og satte sindene i kog, allerede inden hun satte sine ben på Københavns Hovedbanegård. Forestillingen hed *Wien, Wien - Josephine*. Det var første gang hun optrådte i Danmark, og de numre hun optrådte med, havde hun allerede fremført rundt omkring i Europa, blandt andet i Paris ved Folies Bergères revy i 1925. Siden hen optrådte Josephine Baker jævnligt i Danmark frem til sin død i 1975.

Kampen mod Josephine Bakers optræden i Danmark anførtes af pastor Einar Ege, en indremissionsk præst. Hans indlæg i National Tidende (13. juni) satte en længere debat i gang. Københavns fremvoksende forlystelsesliv blev anset som en trussel mod sædeligheden og Eges indlæg fik snart støtte af flere andre i de religiøse kredse, blandt andet sædelighedsforeningen Vigilia. Vigilia var en forening, som søgte at

"...modarbejde og søge afskaffet saadanne offentlige Forlystelser, som er skadelige for Samfundslivets og særlig Ungdommens kristelige - Sædelige Udvikling, forargelige Skrifter og Billeder m.m. samt enhver Art af Smudspresser." (Vigilia 1910, p. 16)

Sædelighedspolitiet og Vigilia arbejdede tæt sammen i forbindelse med bekæmpelsen af usædelighed. Vigilia supplerede politiets patruljeringer, ved at medlemmer fra foreningen tog rundt til boghandlere og cigarhandlere og opkøbte postkort, som blev sendt til vurdering hos politiet.

Flere aviser gav udtryk for, at Josephine Bakers kommende optræden ikke var en sag, der optog politiet i lige så høj grad som de kristelige bevægelser. Argumentet fra politiets side var, at de ingen vedtægter

havde at holde sig til. Politimesteren så en prøve på forestillingen og fortalte derefter pressen, at han da ikke kunne forbyde noget, der var så yndigt. (Ekstra Bladet 16. juni 1928 og Berlingske Tidende 13. juni 1928.)

Før premieren spurgte National Tidende flere af Københavns spidser om deres holdning til gæstespiilet. Holdningerne var blandede. Ligesom for pastor Eges vedkommende var det for nogle underordnet, om det var en sort kunstner, der optrådte. I stedet var deres kritik rettet mod varieté - og forlystelseslivet generelt. For andres vedkommende var kritikken udelukkende møntet på sorte:

“Næ tak...Negerkunst og Negerdans hader jeg som Pesten! ..efter min [Generalkonsul Johan Hansens] Mening er vi efterhaanden saa forfærdelig langt ude med denne Dyrkelse af Negerkomik og Negerdans baade i Udlandet og herhjemme, at det er ganske horribelt.”
(National Tidende 14. juni 1928)

Poul Henningsen bifaldt Josephine Bakers optræden og opfattede hende som en fremragende kunstner. PH markerede sig i debatten om Josephine Bakers gæstespil med synspunkter, der stod i modsætning til de indremissionske kredse.

I sin anmeldelse af gæstespiilet den 28. juni 1928 i Politiken og i artiklen *Pornografiens pædagogiske Værdi* i det kulturradikale tidsskrift *Kritisk Revy* fra 1928, opponerede PH stærkt imod de kritiske anmeldelser.

Til trods for at han stod i modsætning til de indre missionske foreninger, fokuserede han ligeledes på det *anderledes* - det nøgne og det racemæssige. PH og de indremissionske foreninger repræsenterede yderpunkterne i forestillingerne om den sorte kvinde med afsæt i den samme racetænkning.

For begge parters vedkommende blev »negeren« tænkt som mere »naturlig« og »vild«, men modsat de indre missionske foreninger, betragtede PH Bakers »naturlighed« og hudfarve som noget positivt. PH understreger, at Josephine Bakers optræden bidrog til et kulturløft indenfor den hvide vestlige civilisation!

“...vi opfatter hendes Facon og Teknik kun som en Dragt, der slutter omkring hendes aldrig svigtende Naturlighed. Vi, der har oplevet denne Dans og Musik i dens Opstaaen, og som har Rytmen i os, forstaaer vel lettere end mange Ældre, hvor smuk Dragten er. Men vi regner den ikke for mere end den Sminke, som paaklæder hendes levnedes Ansigt uden noget Øjeblik at skjule det.

Hvis Naturlighed kunde læres, brude Mødre sende de unge Piger til Josephine Baker. Hun er en Barnesjæl i Dyreham - er det ikke ogsaa Skildringen af den morderne unge Pige!”

“...[En] rigtig Neger er hun ikke, hun er af Blandingsrace - og den naturlige Varme og medfødte Humor, der ligger i Negerkomikeren, erstatter hun med Tricks og Gebærder, der ofte forekommer baade uægte og uskønne....De *Chocolate Kiddies*, som Direktør Skaarup for nogle Aar siden fremførte i Cirkus, var langt ægttere Repræsentanter for Negerkomikeren end denne Danserinde. De var naturlige, naar Josephine blot skabede sig. I Damen i Urskoven, hvor hun optræder kun iført det meget omtalte Bælte Bananer, viser hun sig som en Mellemting mellem *missing link*, en Cirkusklovn og en Varieétédanserinde. Der er intet sensuelt eller erotisk pirrende ved hendes Fremtræden....Hun ligner nærmest et dresseret Dyr, og hendes Klovntricks er af en Art, der vilde gøre Lykke ved en Peter- og Ping-Forestilling for Børn.” (Uddrag fra anmeldelsen i pol. d.20. juni 1928)

At Josephine Baker netop undlod at udstille sig som en eksotisk skønhed, forvirrede publikum. Ved at bruge komikken og vralte af sted som en gås, lave grimasser og gøre sig skeløjet, samtidig med, at hun var klædt ud som en fugl, eller hun kun bar et bananskørt, brød hun med de forventninger og forestillinger, det københavnske publikum havde til en sort kunstnerinde.